

Ritas ragana

Tamāras Arājas teksts
Andras Otto ilustrācijas

Pārnākusi no skolas, Rita ienāca pa sānu durvīm un ieskrēja savā istabā. Tad viņa iznāca dārzā.

„Labdien, māmiņ!” viņa priecīgi sauca. „Cik jauki, ka tu esi mājās. Dažreiz, tajās dienās, kad tu strādā, man ir vientuļi.”

„Labdien, meitiņa,” māmiņa atsaucās. „Man arī patīk dienas, kad es pēcpusdienās

nestrādāju. Iesim iekšā. Es ieliešu mums abām piparmētru tēju, un mēs varam parunāties.”

Taču šoreiz Rita bija steidzīga.

„Man nav laika,” viņa teica un tad, kā labinādamās, piebilda: „Es būšu mājās uz vakariņām.”

Ragana arī gribēs ēst.” Rita aizskrēja, bet māmiņa nopūtās.

„Meitene nav vairs maza,” viņa noskatījās pakal Ritai, kas tikko pazuda ap Rožu ielas stūri. „Ir laiks viņai pārstāt spēlēties ar iedomātiem draugiem.”

Visu pēcpusdienu māmiņa raizējās par Ritu. Kad pārnāca tētis, viņa vēl ritināja savu domu pavedienu.

„Mums nav kaimiņu ar bērniem Ritas vecumā,” māmiņa teica. „Varbūt, ka vajadzētu ielūgt kādu ciemos? Tad Ritai nebūtu draudzība jāiedomājas.”

„Kad es biju puika, man arī bija citiem neredzami draugi,” tētis paraustīja plecus. „Es atceros vienu, kas gandrīz gadu nodzīvoja man jakas kabatā. Tam bija zaļi mati un milzīgi zobi, un tas prata iznīcināt katru, kas man gribētu darīt pāri. Protams, tas nekad tā arī nenotika... Kad meitene būs liela diezgan, gan pazudīs arī iedomātie draugi.”

Īsi pirms krēslas pārskrēja Rita, kas pakāra jaku un iegāja virtuvē. Viņas darbs bija uzklāt vakariņu galdu.

„Mmm, ceptas zivis un franču kartupeļi,” viņa paskatījās krāsnī. „Es uzklāšu vēl vienu vietu Raganai. Vai viņai garšo arī maizes pudiņš, to gan es nezinu.”

Māmiņa norūpējusies paskatījās uz meitu, bet neteica nekā. Toties, kad visi bija apsēdušies un Rita jau lēja glāzēs pienu, tētis nenocietās.

„Kur tad ir tava ragana?” viņš prasīja.

„Manā istabā,” Rita iebāza mutē tomāta šķēli. „Es paskatījos, — viņa ir drusku bailīga. Un viņa taču jūs

abus nemaz nepazīst!” Tad Rita uzlika uz ceturtā šķīvja pa druskai no visa, kas bija vakariņās. Viņa paēda ļoti steidzīgi un atvainojās. „Ragana mani gaida,” Rita teica un aizskrēja.

Kamēr Rita vēlāk spēlēja klavieres, māmiņa piezvanīja savai mātai.

„Mums laikam būs šī māja jāpārdod un jāiet citur, kur dzīvo vairāk bērnu,” viņa stāstīja. „Būtu žēl, jo šī māja mums visiem ļoti patīk, taču bērnam nu jau ir tik dzīva fantāzija, ka šovakar viņa aiztaisīja savas istabas durvis un pie tām piesprauda zīmi NEIZLAIST RAGANU! Esmu noraizējusies.”

Rita tiešām visu vakaru pavadīja savā istabā, un varēja dzirdēt, ka meitene ar kādu sarunājās. Kad pienāca gulēšanas laiks, viņa no pagraba uznesa guļammaisu.

„Kur tu to stiepsi?” prasīja tētis.

„Raganai vajag, kur gulēt” Rita sāka skaidrot, bet māmiņa viņu pārtrauca.

„Nu jau pietiek,” viņa gandrīz bargi teica, „tā tava ragana var gulēt arī uz grīdas.”

„Vai lampas kupolā, vai augšpēdus skapī pie stangas,” tētis smējās. Rita pārsteigta skatījās vecākos, taču nekā neteica. Nolikusi guļammaisu atpakaļ vietā, viņa iegāja savā istabā un atkal stingri aizvēra durvis.

Nākamā diena bija sestdiena. Bija jāsteidzas uz latviešu skolu, un māmiņa par raganu bija gluži piemirsusi.

„Vai grāmatas paņēmi?” māmiņa sauca no darbistabas, kurā iegāja pēc skolēnu burtnīcām, jo

latviešu skolā mācīja vēsturi. Atskanēja durvju zvans. Māmiņa izgāja gaitenī un atvēra ārdurvis.

Uz kāpnēm stāvēja Ritas vecuma meitene.

„Ja tā ir Margita, saki, ka es jau nāku!” Rita sauca no savas istabas.

„Es atnācu pakaļ Raganai,” teica svešā meitene un pieklājīgi pasniedza roku. „Mēs vakar ievācāmies mājā aiz stūra. Te būs labi dzīvot, jo es jau vakar satiku Ritu.”

Tajā brīdī māmiņai garām aizspraucās Rita. Viņai rokās bija lielākais un melnākais kaķis, kādu māmiņa

visā savā mūžā bija redzējusi.

„Šī ir Ragana,” Rita parādīja kaķi māmiņai un tad ielika to jaunajai draudzenei rokās. „Viņai garšo cepta zivs un burkāni, bet viņa nemaz neēd maizes pudiņu. Un viņa gulēja manā gultā, jo māmiņa neļāva ņemt guļammaisu.”

***

„Māmiņ, es esmu daudz par lielu, lai spēlētos ar iedomātiem draugiem,” Rita ceļā uz skolu pārmetošā balsī sacīja. „Es vakar satiku Margitu, kad viņas vecāki iekārtojās Rožu ielas jaunajā mājā. Margitai bija bail, ka Ragana var aizbēgt, jo visas durvis stāvēja vaļā. Vai tu tiešām nezināji, ka Ragana ir kaķis?”

***

*Vai tu zināji, ka Ragana ir kaķis?
Uzzīmē kaķi!*

Skolotāju / vecāku lapa

Virsraksts: Ritas ragana

Autors: Tamāra Arāja

Ilustrators: Andra Otto

Līmenis

LIX: 33+

Valodas līmenis: A2

Piemērotais vecums: 5.-7. klase

Vārdu saraksts

Paplašinātais vārdu saraksts

aizbēgt	to run away
atsaukties	to respond
atskanēt	to be heard, to ring out
augšpēdus	upside down
bargi	harshly
darīt pāri	to harm
durvju zvans	doorbell
gaitenis	hallway
guļammaiss	sleeping bag
iekārtoties	to settle into
ievākties	to move into
iznīcināt	to destroy
krēsla	twilight
nenociesties	to lose patience
nopūsties	to sigh
paraustīt plecus	to shrug one's shoulders
pārtraukt	to interrupt
piebilst	to add to something said
piespraust	to tack on
piparmētru tēja	peppermint tea
raizēties	to worry about
sānu durvis	the side door
spēlēt klavieres	to play the piano
steidzīga	in a hurry
sveša	unfamiliar
vientuļi	lonely

Retāk lietoti vārdi un izteicieni

aizspraukties garām	to squeeze through
dzīva fantāzija	active imagination
iedomāti draugi	invisible friends
ielūgt kādu ciemos	to invite someone to visit

Kur tu to stiepsi? *Where are you taking that?*

labināties *to make up for*

lampas kupols *lamp shade*

noskatīties pakaļ *to watch someone leave*

pasniegt roku *to offer one's hand in greeting*

pārnācis / -kusi no skolas *having come home from school*

pārmetošā balsī *in a reproachful voice*

ritināt savu domu pavedienu *to mull over one's thoughts*

stanga *bar*

visā savā mūžā *in all her life*

Pārrunu jautājumi

Jautājumi pirms lasīšanas

- Ko skolēni dara pēc skolas?
- Kā skolēni nokļūst mājās?
- Vai kāds bērns pieskata, vai viņi ir vieni paši?
- Ko skolēni vieni paši drīkst darīt un nedrīkst darīt pēc skolas?

Jautājumi pēc lasīšanas

- Vai kāds no skolēniem ir kādreiz pārvācies uz citu dzīvesvietu: māju, pilsētu vai pilsētas rajonu? Viņiem lūdz aprakstīt savus piedzīvojumus.
- Vai kādam kaimiņos ir ievākusies ģimene ar bērniem? Kādas ir attiecības ar jaunajiem kaimiņiem?
- Ritai vakaros jāklāj galds. Kādi darbi skolēniem mājās jādara? Kādos darbos bērni tikai palīdz, un ko darbus var veikt patstāvīgi?
- Vai kādam no bērniem ir mājdzīvnieks? Vai bērnam par to ir jā rūpējas? Kas jādara?
- Kopā padomājiet un izskaidrojiet, kāds pārpratumš starp Ritu un viņas vecākiem!
- Kā Rita reagē pret saviem vecākiem, kad viņi Ritu ir pārpratuši? Kā reaģētu klases skolēni?
- Ritas vecāki raizējas par to, ka Ritai ir iedomāts draugs. Kā šķiet bērniem: vai Rita ir par vecu iedomātam draugam? Kāpēc?

Nodarbības stundā

1. Skolotāja *YouTube* atrod un bērniem klasē parāda kādu video ar kaķiem. Skolotāja ar skolēnu palīdzību uz tāfeles uzraksta, kas ierakstā no-

tiek, lai skolēni apgūtu vārdus un vingrinātos rakstīt teikumus.

Uzdevumi / Darba lapas

1. Lietvārdi vienskaitlī akuzatīvā un datīvā - 1. uzdevums
2. Lietvārdi daudzskaitlī akuzatīvā un datīvā - 2. uzdevums
3. Sajauktie burti - 5. uzdevums
4. Atgriezeniskie darbības vārdi - 6. uzdevums

Rakstu darbi

1. Kā rūpēties par mājdzīvnieku - 3. uzdevums
2. Aizpildi tukšās vietas teikumos - 4. uzdevums

Runas vingrinājums

1. Atstāstījumi - vispārējā nodarbība

Atbildes

Sajauktie burti - 5. uzdevums

1. SĀNU DURVIS
2. DURVJU ZVANS
3. IEDOMĀTS DRAUGS
4. PARAUŠTĪT PLECUS
5. PIPARMĒTRU TĒJA
6. IELŪGT CIEMOS
7. VAKARIŅU GALDS
8. CEPTAS ZIVIS
9. NEIZLAIST RAGANU!
10. LATVIEŠU SKOLA

Lietvārdi vienskaitļa akuzatīvā un datīvā

Vingrinies locīt lietvārdus dotajos locījumos!

lietvārdi ar galotni -a   akuzatīvs: Ko tu redzi?   datīvs: Kam dod?
piemērs: Rita   Es redzu Ritu.   Es dodu Ritai.

1. tēja	Es redzu _____.	Es dodu _____.
2. istaba	Es redzu _____.	Es dodu _____.
3. māmiņa	Es redzu _____.	Es dodu _____.
4. meita	Es redzu _____.	Es dodu _____.
5. ragana	Es redzu _____.	Es dodu _____.
6. māsa	Es redzu _____.	Es dodu _____.
7. fantāzija	Es redzu _____.	Es dodu _____.
8. skola	Es redzu _____.	Es dodu _____.
9. iela	Es redzu _____.	Es dodu _____.
10. Margita	Es redzu _____.	Es dodu _____.

lietvārdi ar galotni -s akuzatīvs: Ko tu redzi? datīvs: Kam dod?

piemērs: zvans

Es redzu zvanu.

Es dodu zvanam.

1. dārzs	Es redzu _____.	Es dodu _____.
2. guļammaiss	Es redzu _____.	Es dodu _____.
3. galds	Es redzu _____.	Es dodu _____.
4. bērns	Es redzu _____.	Es dodu _____.
5. burkāns	Es redzu _____.	Es dodu _____.
6. kamols	Es redzu _____.	Es dodu _____.
7. draugs	Es redzu _____.	Es dodu _____.
8. Pauls	Es redzu _____.	Es dodu _____.
9. tēvs	Es redzu _____.	Es dodu _____.
10. zirgs	Es redzu _____.	Es dodu _____.

Lietvārdi daudzskaitļa akuzatīvā un datīvā

Ieraksti lietvārdu daudzskaitlī, tad vingrinies locīt lietvārdus dotajos locījumos!

lietvārdi ar galotni -a

vienskaitlī   daudzskaitlī   akuzatīvs: Ko tu redzi?   datīvs: Kam tu dod?

piemērs:

Rita

Ritas

Es redzu Ritas.

Es dodu Ritām.

1. tēja _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
2. istaba _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
3. māmiņa _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
4. meita _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
5. ragana _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
6. māsa _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
7. fantāzija _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
8. skola _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
9. iela _____ Es redzu _____. Es dodu _____.
10. Margita _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

lietvārdi ar galotni -s

vienskaitlī daudzskaitlī akuzatīvs: Ko tu redzi? datīvs: Kam tu dod?

piemērs:

zvans

zvani

Es redzu zvanus.

Es dodu zvaniem.

11. dārzs _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

12. guļammaiss _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

13. galds _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

14. bērns _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

15. burkāns _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

16. kamols _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

17. draugs _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

18. Pauls _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

19. tēvs _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

20. zirgs _____ Es redzu _____. Es dodu _____.

Kā rūpēties par mājdzīvnieku?

Stāstā Rita vienu dienu rūpējas par kaķi Raganu. Uzraksti par mājdzīvnieku stāstu ar vairākām daļām! Vispirms atbildi uz jautājumiem! Ja nezini atbildi, jautā skolotājai vai vecākiem!

1. Par kādu mājdzīvnieku rakstīsi? (suni, kaķi, zivi, kāmi u.c.)

_____.

2. Ko šis mājdzīvnieks ēd? _____

3. Cik bieži tas ēd? _____

4. Kur šis mājdzīvnieks guļ? _____

5. Vai šim mājdzīvniekam ir būris? Cik ilgu laiku tas uzturas būrī?

_____

6. Vai šim mājdzīvniekam jāiet ārā? Cik bieži?

_____

7. Kas vēl jādara, lai mājdzīvnieks justos labi?

_____

_____

Izmantojot sevis pierakstīto informāciju, uzraksti, kā ikdienā ir jārūpējas par šo mājdzīvnieku! Norādi, kas jādara no rīta, pēcpusdienā un vakarā!

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Aizpildi tukšās vietas teikumos!

Pārlasi stāstu un mēģini aizpildīt tukšās vietas teikumos, neskatoties stāstā! Kad esi ierakstījis visu, ko vari atcerēties, ieskaties tekstā un pārbaudi savas atbildes!

1. Meitene vārdā _____ atnāk mājās no skolas.
2. Viņa satiek _____, kam šajā dienā nav jāstrādā.
3. Meitenes vecāki domā, ka meitenei ir
_____.
4. Meitene atnāk mājās laikā uz _____.
5. Viņas darbiņš ir _____.
6. Vakariņās ģimene ēd
_____.
7. Meitene pēc vakariņām aizsteidzas uz _____.
8. Viņa ir atvedusi sev līdzī uz mājām _____.
9. Viņa pie savas istabas durvīm pieliek zīmi ar uzrakstu
_____.
10. No rīta atnāk cita meitene vārdā _____.
11. Viņa dzīvo _____.
12. Otrā meitene ir atnākusi paņemt atpakaļ _____.
13. Tikai tad pirmās meitenes vecāki saprot, ka _____ ir
_____. Meitene ir ļoti pārsteigta, ka vecāki to nav sapratuši
agrāk.
14. Meitene ar _____ sestdienas rītā brauc uz _____
_____.

Sajauktie burti

Dotas divu vārdu teksta frāzes ar sajauktiem burtiem. Saliec burtus pareizā secībā, lai veidotos stāsta vārdu savienojumi!

1. NUSĀ RUVIDS _____
2. JURVUD SNVZA _____
3. MODĀEITS GRAUDS _____
4. AAUĪPRSTT SLEPUC _____
5. URTPPIARMĒ ĒTJA _____
6. GLŪTIE MOSIEC _____
7. UŅIKAVAR DAGLS _____
8. PATSEC VIZIS _____
9. STNELAIIZ UGARANI! _____
10. TVLAŠUIE OKSLA _____

Atgriezeniskie darbības vārdi

Dots *atgriezenisko* darbības vārdu saraksts. Tie ir darbības vārdi, kas nenoteiksmē beidzas ar -ties. Izmanto savas zināšanas un vārdnīcu vai lūdz palīgā kādu pieaugušo un izdomā, kā atšķiras pa pāriem savietoto darbības vārdu nozīme! Tad aizpildi tukšās vietas ar pareizo darbības vārdu piemērotā formā!

1. mazgāt (*tīrīt ar ūdeni vai citu šķidrumu*) vai mazgāties (*mazgāt sevi, savu ķermeni*)?

Tētis _____ dušā.

Tētis _____ netīros traukus.

2. spēlēt (*piedalīties spēlē vai sportā*) vai spēlēties (*rotaļāties*)?

Meitenes _____ volejbolu.

Meitenes _____ ar LEGO klucīšiem.

3. mācīt (*izglītēt, palīdzēt izprast un apgūt*) vai mācīties (*iegūt zināšanas, izglītoties*)?

Mana krustmāte _____ vēsturi universitātē, jo viņa grib iegūt maģistra grādu.

Mana krustmāte _____ vēsturi latviešu skolā.

4. atsaukt (*oficiāli paziņot, ka kaut kas nav vairs spēkā*) vai atsaukties (*atbildēt, reaģēt*)?

Skolēni _____, kad viņiem lūdza viedokli par skolas likumiem.

Skolēni vēlējās, lai pārzine _____ likumu par mobilajiem telefoniem.

5. nopūst (*pūšot nodzēst*) vai nopūsties (*spēcīgi, dziļi izelpot, bieži bēdās vai rūpēs*)?

Dzimšanas dienā Kārlis _____ svecītes uz kūkas.

Kārlis _____, kad atcerējās savu slikto matemātikas atzīmi.

6. ciest (*izjust fiziskas sāpes, būt nelabvēlīgos apstākļos*) vai ciesties (*valdīties, izturēt*)?

Kad Viktors salauza kāju, viņš _____.

Lai gan Viktoram, ilgi gaidot rindā, bija garlaicīgi, viņš _____ un sagaidīja savu kārtu.

7. iekārtot (*izvietot telpā priekšmetus*) vai iekārtoties (*izveidot sev vēlamu kārtību*)?

Rita _____ Raganai ērtu gulvietu.

Margita _____ savā jaunajā istabā.

8. sarunāt (*vienoties par kaut ko*) vai sarunāties (*runāt, diskutēt ar citiem cilvēkiem*)?

Marita _____, ka Ragana pārnakšņos pie Ritas.

Rita un Marita _____ pie jaunās mājas uz Rožu ielas stūra.

9. gribēt (*izjust vajadzību pēc kā, iecerēt*) vai gribēties (*izjust sev vajadzību (darītājs ir datīvā)*)?

Māmiņa _____, lai es ēdu burkānus.

Man vairāk _____ ēst saldējumu.

10. satikt (*sastapt*) vai satikties (*sastapt vienam otru*)?

Ritas vecāki gribēja _____ Ritas jauno draudzeni.

Ritas vecāki no rīta _____ ar Margitu.

Atstāstījumi

Atstāstījumi var būt vienkārši, pilnīgāki vai izsmeļoši.

Vienkārši atstāstot stāstu, skolēns:

- identificē un atstāsta notikumus stāsta sākumā, vidū un beigās tādā secībā, kādā tie notiek;
- apraksta laiku un telpu, kurā stāsts notiek;
- pastāsta par galvenajiem tēliem;
- identificē problēmu un problēmas atrisinājumu.

Pilnīgāk atstāstot stāstu, skolēns:

- identificē un secībā atstāsta stāsta notikumus un faktus;
- stāsta par laiku, telpu un tēliem;
- veido secinājumus, lai aprakstītu trūkstošo informāciju;
- identificē un atstāsta notikumu cēloņus un to, kā tie ietekmē stāsta norisi.

Izsmeļoši atstāstot stāstu, skolēns:

- identificē un secībā atstāsta stāsta notikumus un faktus;
- veido secinājumus, lai izstāstītu trūkstošo informāciju;
- identificē un atstāsta notikumu cēloņus un to, kā tie ietekmē stāsta norisi;
- apraksta stāsta tēlus un tēlu motivāciju;
- novērtē stāstu.